UCHWAŁA NR .....
RADY MIEJSKIEJ W MIELCU

z dnia .... r.

w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na 2022 rok

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 ze zm.), art. 4^1 ust. 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1119) oraz art. 10 ust. 2-4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 ze zm.)

Rada Miejska w Mielcu
uchwala, co następuje:

§ 1.

Uchwala się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na 2022 rok w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały zleca się Prezydentowi Miasta Mielca.

§ 3.

Nadzór nad wykonaniem uchwały powierza się Komisji Porządku Publicznego i Regulaminowej Rady Miejskiej.

§ 4.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w Biuletynie Informacji Publicznej.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Bogdan Bieniek

Załącznik do uchwały Nr .....
Rady Miejskiej w Mielcu
z dnia 2021

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na 2022 rok

Mielec, 2021 r.

Spis treści

Spis treści 2
Rozdział 1. WPROWADZENIE 3
Rozdział 2. PODSTAWA PRAWNA 6
Rozdział 3. DIAGNOZA PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ i PRZEMOCY ORAZ ZWIĄZANYCH Z NIMI ZAGROŻEŃ NA TERENIE GMINY MIEJSKIEJ MIELEC 7
Rozdział 4. ORGANIZACJA PROGRAMU 28
Rozdział 5. GMINNA KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH W MIELCU 30
Rozdział 6. OBSZARY I CELE PROGRAMU 32
Rozdział 7. ZADANIA PROGRAMU 33
Rozdział 8 OCENA REALIZACJI ZADAŃ 38
Spis wykresów 39
Spis tabel 40

Rozdział 1.
WPROWADZENIE

Alkohol jest jedną z najpopularniejszych substancji psychoaktywnych, a jego nadużywanie może prowadzić do wystąpienia wielu negatywnych skutków zdrowotnych. Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) alkohol jest jednym z największych czynników ryzyka dla zdrowia populacji, większe ryzyko stanowi tylko palenie tytoniu i nadciśnienie tętnicze. Ze spożywaniem alkoholu związek ma ponad 60 rodzajów chorób i urazów [1]. Z nadużywaniem alkoholu powiązane są m.in. problemy przemocy w rodzinie, ubóstwo i wykluczenie społeczne.

Wyniki badań przeprowadzonych w populacji generalnej potwierdzają, że używanie narkotyków jest o wiele mniej rozpowszechnione niż picie napojów alkoholowych. Według danych z tych badań odsetek osób, które miały kontakt z narkotykami w ciągu ostatniego roku w Polsce jest kilkunastokrotnie niższy od odsetka osób mających kontakt z alkoholem. Używanie alkoholu w ciągu ostatniego roku odnotowano w Polsce na poziomie 79,9% (badanie z 2018 roku), podczas gdy w przypadku narkotyków odsetek wyniósł 5,4% (dane dla osób w wieku 15-64 lata).[2]

Uzależnienia oraz powiązane z nimi występowanie przemocy w rodzinie spośród licznych problemów społecznych, jakie występują w naszym kraju, ma szczególne znaczenie i jest jednym z trudniejszych problemów do rozwiązania . Dlatego też działania w zakresie zapobiegania i rozwiązywania problemów związanych z uzależnieniami powinny być przedmiotem szczególnej troski samorządu lokalnego.

Artykuł 7 ustawy o samorządzie gminnym nakłada na samorządy obowiązek realizacji zadań z zakresu ochrony zdrowia a zadania własne gminy wynikają bezpośrednio z art.4[1] ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

Organy administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego są obowiązane do podejmowania działań zmierzających do ograniczania spożycia napojów alkoholowych oraz zmiany struktury ich spożywania, inicjowania i wspierania przedsięwzięć mających na celu zmianę obyczajów w zakresie sposobu spożywania tych napojów, działania na rzecz trzeźwości w miejscu pracy, przeciwdziałania powstawaniu i usuwania następstw nadużywania alkoholu, a także wspierania działalności w tym zakresie organizacji społecznych i zakładów pracy.

Zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi wykonuje się przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, w szczególności:

[1] Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów alkoholowych, Szkody zdrowotne, http://www.parpa.pl/index.php/szkody-zdrowotne-i-uzaleznienie/szkody-zdrowotne, 27.09.2017.
[2] „Raport o stanie narkomanii w Polsce 2020" przygotowany przez Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, https://www.cinn.gov.pl/portal?id=105923

1. tworzenie warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspokajanie motywuje powstrzymywanie się od spożywania alkoholu;
2. działalność wychowawczą i informacyjną;
3. ustalanie odpowiedniego poziomu i właściwej struktury produkcji napojów alkoholowych przeznaczanych do spożycia w kraju;
4. ograniczanie dostępności alkoholu;
5. leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych od alkoholu;
6. zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania alkoholu i ich usuwanie;
7. przeciwdziałanie przemocy w rodzinie;
8. wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez finansowanie centrów integracji społecznej[3].

Natomiast zadania w zakresie przeciwdziałania narkomanii realizuje się przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, gospodarczej, oświatowo-wychowawczej i zdrowotnej, a w szczególności:

1. działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną i profilaktyczną;

2. leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych;

3. ograniczanie szkód zdrowotnych i społecznych;

4. nadzór nad substancjami, których używanie może prowadzić do narkomanii;

5. zwalczanie niedozwolonego obrotu, wytwarzania, przetwarzania, przerobu i posiadania substancji, których używanie może prowadzić do narkomanii;

6. nadzór nad uprawami roślin zawierających substancje, których używanie może prowadzić do narkomanii[4].

Realizacja wyżej wymienionych zadań prowadzona jest w postaci Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii zwanego dalej Programem stanowiącego część Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Miejskiej Mielec na lata 2014 – 2021. Program uchwalany jest corocznie przez radę gminy, i wpisuje się w cel operacyjny określony w Narodowym Programie Zdrowia, który obejmuje profilaktykę uzależnień w tym: zintegrowane przeciwdziałanie uzależnieniom, uzależnienie od tytoniu (nikotyny), uzależnienie od alkoholu, uzależnienia od narkotyków[5]

Realizacja zadań finansowana jest ze środków pochodzących z opłat za wydane zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, przeznaczonych na finansowanie zadań Programu i nie można ich wykorzystać na inne zadania niemające z nim merytorycznego związku.

Program skierowany jest do mieszkańców miasta Mielca, którzy w życiu prywatnym i zawodowym spotykają się z problematyką uzależnień oraz jej konsekwencjami, a także do wszystkich instytucji

[3] Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi
[4] Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii
[5] Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025

i organizacji działających na rzecz rozwiązywania problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych.

Podstawą realizacji Programu jest współpraca różnych podmiotów, instytucji i osób fizycznych działających w obszarze problematyki uzależnień i przemocy. Systemowe i konsekwentne wdrażanie działań profilaktycznych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych we współpracy z różnymi środowiskami prowadzącymi działania w tym zakresie pozwoli na zbudowanie spójnego systemu przeciwdziałania uzależnieniom na terenie Gminy Miejskiej Mielec.

Przy opracowaniu Programu uwzględnione zostały wskazówki wynikające z „Rekomendacji Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych" do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przyjęty podczas Narodowego Kongresu Trzeźwości dokument pt. „Narodowy Program Trzeźwości", który zwraca uwagę na konieczność współdziałania w tym zakresie rodziny, Kościoła, samorządu i państwa[6]. Wartością dodaną programu jest budowanie współpracy wielu podmiotów, które – oprócz niesienia pomocy potrzebującym – pracują nad rozwijaniem i doskonaleniem lokalnego systemu rozwiazywania problemów uzależnień i przeciwdziałania przemocy.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii Gminy Miejskiej Mielec na 2022 rok, został opracowany we współpracy z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mielcu, w oparciu o materiały będące w dyspozycji Wydziału Spraw Społecznych i Zdrowia Urzędu Miejskiego w Mielcu oraz dane ze sprawozdań z realizacji zadań składanych przez podmioty działające w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień. W celu przygotowania niniejszego Programu przeprowadzono diagnozę problemów uzależnień oraz związanych z nimi zagrożeń na terenie Gminy Miejskiej Mielec.

Ponadto sposoby realizacji zadań zawartych w Programie dostosowane są do potrzeb lokalnych i możliwości prowadzenia określonych działań w oparciu o posiadane zasoby instytucjonalne i osobowe.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na 2022 rok, wpisany w dziale 851 – ochrona zdrowia, rozdziale 85154 – przeciwdziałanie alkoholizmowi oraz w rozdziale 85153 - przeciwdziałanie narkomanii to całościowy układ aktywności, który z powodzeniem realizowany jest w Gminie Miejskiej Mielec od wielu lat.

[6] „Narodowy Program Trzeźwości" – Warszawa 2018

Rozdział 2.
PODSTAWA PRAWNA

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii stanowi podstawę do praktycznej realizacji zadań i priorytetów wynikających z:

Ustaw:

- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym,
- Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej,
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Programów krajowych:

- Narodowy Program Zdrowia na lata 2021 – 2025 z dnia 30 marca 2021 r.,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021 z dnia 1 lutego 2021 r.

Programów regionalnych:

- „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Mielca na lata 2014-2021” przyjęta uchwałą nr XLIII/379/2014 Rady Miejskiej w Mielcu z dnia 26 września 2014 r. ,
- „Wojewódzki Program Przeciwdziałania Narkomanii rok 2021” (kontynuacja WPPN na lata 2017 – 2020) przyjęty uchwałą Nr XXXII/542/21 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 15 lutego 2021 r.,
- „Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2021" (kontynuacja WPPiRPA na lata 2017 – 2020) przyjęty uchwałą XXXII/541/21 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 15 lutego 2021 r.

Rozdział 3.
DIAGNOZA PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ i PRZEMOCY ORAZ ZWIĄZANYCH Z NIMI ZAGROŻEŃ NA TERENIE GMINY MIEJSKIEJ MIELEC

Diagnoza problemów uzależnień i przemocy oraz związanych z nimi zagrożeń na terenie Gminy Miejskiej Mielec przeprowadzona jest zgodnie z rekomendacjami Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii. Przeprowadzenie analizy problematyki uzależnień ma na celu dostarczenie rzetelnych informacji przydatnych do zaplanowania i realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na 2022 rok, który będzie stanowił najlepiej dostosowaną do warunków lokalnych odpowiedź na problemy związane z uzależnieniami oraz przemocą, uwzględniając również ich środowiskową specyfikę.

Miasto Mielec jest Gminą Miejską i Miastem Powiatowym, położonym w południowo - wschodniej części Polski w województwie podkarpackim. Powierzchnia miasta wynosi 46,89 km^2 , miasto liczy 57 208 mieszkańców (stan na 04.11.2021 r. wg. Ewidencji Ludności Urzędu Miejskiego w Mielcu).
Diagnoza powstała w oparciu o materiały własne Wydziału Spraw Społecznych i Zdrowia Urzędu Miejskiego w Mielcu, dane z badań monitoringowych oraz informacje i dane liczbowe otrzymane od podmiotów współpracujących przy realizacji zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych vi Przeciwdziałania Narkomanii, w tym:

- Komendy Powiatowej Policji w Mielcu,
- Szpitala Specjalistycznego w Mielcu,
- Państwowego Powiatowego Inspektoratu Sanitarnego w Mielcu,
- Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mielcu,
- NZOZ Ośrodka Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Mielcu,
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mielcu

1) Środki psychoaktywne w Polsce

Według danych Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) ok. 2,3 mld ludzi na całym świecie pije alkohol. Pod względem średniego spożycia na mieszkańca przoduje Europa. Pod względem konsumpcji czystego alkoholu na osobę, Polska jest na 17 miejscu w Europie.
Z danych Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wynika, że ponad 80 % pijących w Polsce alkohol wypija do 6 litrów czystego etanolu rocznie, 11,3% pije ryzykowanie, a 7,3 % regularnie nadużywa alkoholu. Ostatnia grupa wypija aż 46% alkoholu na rynku.
Statystyki wskazują, że ok. 2 % populacji w Polsce, czyli 800 tys. osób to osoby uzależnione od alkoholu. Od 5% do 7% populacji, czyli 2-2,5 mln osób pije alkohol w sposób szkodliwy, nadmierny, niosący ryzyko uzależnienia. W skali kraju problem szkodliwego spożycia alkoholu i uzależnienia od niego dotyczy więc blisko 3 mln osób. W rodzinach z problemem alkoholowym żyje 3-4 mln osób, w tym 1,5-2 mln dzieci.
Z danych opublikowanych przez Główny Urząd Statystyczny (GUS) wynika, że w 2020 r. spożycie alkoholu na jednego mieszkańca Polski wyniosło w przypadku wyrobów spirytusowych (przeliczonych na 100% alkohol) 3,7 l, w odniesieniu do wina – 6,4 l a w przypadku piwa – 93,6 l. Po przeliczeniu podanych

wartości na 100% alkoholu szacuje się, że wielkość spożycia alkoholu na jednego mieszkańca wyniosła 9,6 l, co oznacza spadek w stosunku do poprzedniego roku o 0,18 l.

Warto zaznaczyć, że roczne spożycie wina i miodów pitnych zwiększyło się 0,2l, natomiast w przypadku piwa nastąpił spadek o 3,5 l. Spożycie napojów spirytusowych pozostało na porównywalnym poziomie.[7]

Lata	Wyroby spirytusowe	Wino i miody pitne	Piwo
2018	3,2	6	100,5
2019	3,7	6,2	97,1
2020	3,7	6,4	93,6

Tabela 1 Średnie roczne spożycie napojów alkoholowych na 1 mieszkańca w litrach.

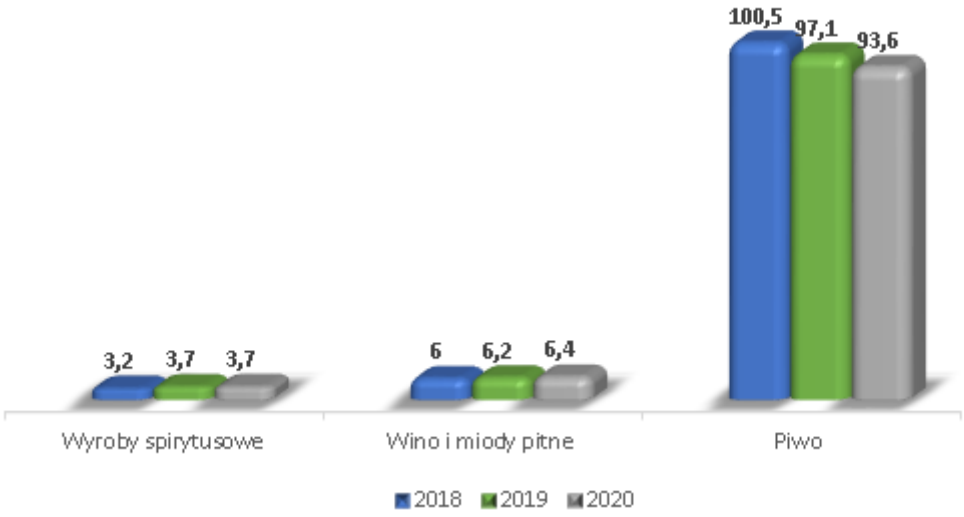

Wykres 1 Średnie roczne spożycie napojów alkoholowych na 1 mieszkańca w litrach.

Problem nadmiernego spożycia alkoholu jest powszechny w wielu obszarach świata w tym w Polsce. Oprócz szkodliwości zdrowotnej nadużywania alkoholu, cena społeczna i ekonomiczna tego zjawiska jest ogromna. Jednym z kryteriów diagnostycznych uzależnienia jest zaniedbywanie innych niż alkohol sfer życia, co przekłada się na znaczne koszty społeczne i gospodarcze. Osoby uzależnione, ale również te pijące problemowo, poświęcają wiele czasu i uwagi spożywaniu alkoholu. Jednocześnie cierpią inne aspekty funkcjonowania: rodzinnego, osobistego, zawodowego i społecznego.

Analiza polskiego rynku alkoholowego oraz modelu spożycia alkoholu w Polsce wskazuje na zmianę preferencji. Na początku lat 90. XX wieku dominowała wódka, lecz od 1998 roku to piwo jest najchętniej wybieranym alkoholem. Z danych za 2019 roku wynika, że piwo odpowiadało za 54,6 proc. etanolu spożywanego przez przeciętnego Polaka. W ciągu ostatnich 30 lat wzrosła liczba wypijanych litrów piwa

[7] Przyjmuje się założenie, iż w jednym litrze: piwa zawartych jest 5,5% alkoholu, wina (miodu pitnego) zawartych jest 12% alkoholu. Dane pochodzą ze strony http://www.parpa.pl/index.php/badania-i-informacje-statystyczne/statystyki.

z 38,6 l na osobę w 1992 roku do 97,1 l na osobę w 2019 roku. Tym samym statystycznie każdy Polak wypija rocznie 194 butelki lub puszki piwa o pojemności 0,5 l. W 2020 roku łączna wartość rynku alkoholowego w Polsce wyniosła 39,26 mld zł. Sprzedaż piwa stanowiła aż 45,76 proc. tego rynku, a sprzedaż wódki 34 proc. Na trzecim miejscu znalazły się wina (9,23 proc.). Piwo dominuje też w sprzedaży detalicznej. W 2020 roku stanowiło 86,6 proc. wolumenu sprzedaży napojów alkoholowych[8]

Dodatkowym problemem dotyczącym sposobu nabywania i niekontrolowanego picia alkoholu są małe butelki wódki tzw. „małpki". Sprzedaż alkoholu w małych formatach stała się oddzielną kategorią alkoholu mającą swoje miejsce na półkach sklepowych, stanowiąc jednocześnie konkurencje dla alkoholi w dużych opakowaniach. W Polsce codziennie małe opakowania alkoholu kupuje nawet 3 miliony osób. W populacji dorosłych Polaków 59 % sięgnęło przynajmniej raz po małą butelkę wódki, a połowa tej grupy to osoby przed 44 rokiem życia, z miejscowości do 20 tys. mieszkańców i ze średnim wykształceniem.

Małe butelki wódki tzw. „małpki", są droższe w przeliczeniu na litr, zawierają mniej alkoholu i często oferują nietypowe smaki. Znaczenie wódek smakowych i ich sprzedaż rośnie bardzo dynamicznie. Prawie, co trzecia złotówka przeznaczona na wódki wydawana jest na jej warianty smakowe.
Małe butelki wódki zmieniły sposób picia alkoholu. Pozwalają pić z większym poczuciem bezpieczeństwa, wygodniej, w sytuacjach w których wcześniej picie alkoholu nie było możliwe lub zbyt krępujące.

Małe butelki zmieniają sposób picia alkoholu, są wygodne w użyciu, niezauważalne i pozornie wprowadzają większe poczucie kontroli. Tymczasem częściej się po nie sięga, a alkohol w małych butelkach łatwo wnieść do miejsc publicznych, zabrać do pracy lub spożyć podczas spaceru.

Picie małej wódki pozwala kontrolować picie w ogóle – pije się dokładnie tyle, ile można, żeby zachować poczucie bycia ogólnie trzeźwym. Daje możliwość uniknięcia konsekwencji picia alkoholu, nie ma się poczucia upojenia, nie pachnie się alkoholem, nie ma momentów zamroczenia.

75% badanych sprzedawców stwierdza, że obserwuje zachowania, gdzie klient kilkukrotnie wraca w ciągu dnia, żeby kupić kolejną małą butelkę wódki.[9]

Powyższe dane pochodzą z Badania „ Dokąd płynie mała wódka? Zrealizowanego przez firmę Synergion w roku 2019 w ramach projektu badawczego dotyczącego rynku alkoholowego w Polsce, prowadzonego na zlecenie Związku Pracodawców Przemysłu Piwowarskiego.

Z konsumpcją alkoholu wiąże się wiele innych zagrożeń. Policzalne negatywne koszty spożywania alkoholu są duże i obejmują m.in. choroby i urazy, wypadki, przestępczość i obniżoną produktywność. Istotna część kosztów związanych z nadużywaniem alkoholu jest jednak bardzo trudna do oszacowania. Wśród nich wymienia się: spadek jakości życia, cierpienie rodzin, zły wpływ na wychowanie dzieci, cierpienie ofiar wypadków drogowych i przestępstw, ubóstwo, degradacja i wykluczenie społeczne.

[8] https://demagog.org.pl/analizy_i_raporty/spozycie-alkoholu-w-polsce-po-jaki-alkohol-siegamy-najczesciej/. „POLSKA ZALANA PIWEM analiza ewolucji Modelu spożycia alkohol w Polsce – przyczyny i skutki. Raport." – Instytut Jagielloński
[9] https://synergion.pl/czytelnia/raport-z-badan-rynku-dokad-plynie-mala-wodka/

Alkohol jest czynnikiem sprzyjającym wypadkom. W 2020 roku użytkownicy dróg (kierujący, piesi, pasażerowie) będący pod działaniem alkoholu uczestniczyli w 2 540 wypadkach drogowych (10,8% ogółu wypadków), śmierć w nich poniosło 327 osób (13,1% ogółu zabitych), a 2 723 osoby odniosły obrażenia (10,3% ogółu rannych). W porównaniu z rokiem ubiegłym jest to mniej wypadków o 177 (-6,5%), mniej osób rannych o 358 (-11,6%) oraz więcej osób zabitych o 1 (+0,3%).

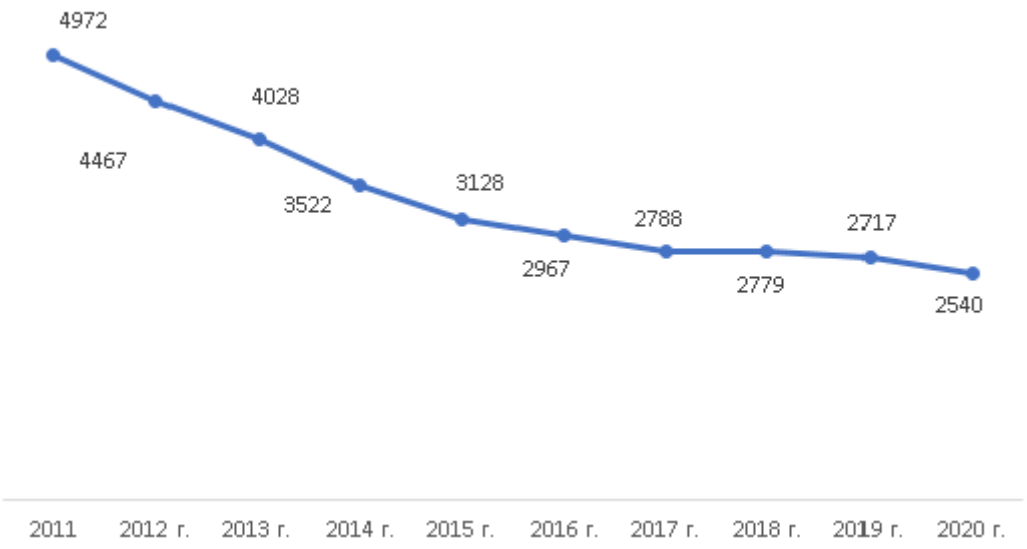

Wykres 2 Wypadki drogowe z udziałem użytkowników dróg będących pod działaniem alkoholu w latach 2011 r. – 2020 r.

Osoby będące pod działaniem alkoholu najczęściej uczestniczyły w zdarzeniach drogowych w ostatnich dniach tygodnia: w soboty (20,3%) i niedziele (19,5%). Niewątpliwie wpływ na to ma fakt, że koniec tygodnia, dni wolne od pracy sprzyjają spotkaniom towarzyskim i imprezom, podczas których spożywany jest alkohol. Generalnie bowiem w te dni zwiększa się liczba uczestników ruchu pod wpływem alkoholu.[10]

Z najnowszego raportu Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii (KBPN) o stanie narkomanii w Polsce z 2020 r. wynika, że:

1. w polskim społeczeństwie konsumpcja napojów alkoholowych jest o wiele bardziej rozpowszechniona niż używanie narkotyków;
2. skala używania narkotyków w Polsce na tle innych krajów UE nie jest duża. W przypadku używania narkotyków w populacji generalnej najbardziej popularna jest marihuana i haszysz;
3. wśród osób podejmujących leczenie z powodu narkotyków po raz pierwszy w życiu 40% zgłasza marihuanę jako podstawowy narkotyk;

2. liczba problemowych użytkowników narkotyków pozostaje na stałym poziomie z jednym z niższych wskaźników na 100 tysięcy mieszkańców w Europie;
3. Polska ma również niskie wskaźniki zgonów z powodu narkotyków, jak również zakażeń HIV

[10] https://statystyka.policja.pl/st/ruch-drogowy/76562,Wypadki-drogowe-raporty-roczne.html

z powodu używania narkotyków w iniekcjach;

4. wśród osób zgłaszających się do leczenia najczęstszym powodem zgłoszeń po marihuanie, która jest na pierwszym miejscu, są narkotyki z grupy amfetamin. Prawie co dziesiąta osoba zgłasza się z powodu metamfetaminy;
5. W ostatnich latach mamy do czynienia ze spadkiem liczby analizowanych nowych substancji psychoaktywnych w laboratoriach, co może świadczyć o pewnej stabilizacji w rozwoju tego rynku.

Z ostatnich danych Głównego Inspektora Sanitarnego wynika, że nastąpił spadek wskaźników podejrzeń zatruć z powodu nowych substancji psychoaktywnych (NSP). Po rekordowym pod względem liczby zatruć roku 2015 (7 283), w 2016 roku odnotowano spadek do 4 369 przypadków. Ostatnie dane dotyczące 2020 roku odnotowują powrót liczby zatruć do wartości z 2013 roku.

Wykres 3 Prawdopodobne interwencje medyczne z powodu zatrucia nowymi substancjami psychoaktywnymi w latach 2015-2020.

2) Rynek napojów alkoholowych w Gminie Miejskiej Mielec

Zasady wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych reguluje ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz przepisy prawa miejscowego, tj.:

1) Uchwała **Nr LI/520/2018 Rady Miejskiej w Mielcu z dnia 27 września 2018 r.** w sprawie ustalenia maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży, jak i poza miejscem sprzedaży na terenie Gminy Miejskiej Mielec;
2) Uchwała **Nr LI/521/2018 Rady Miejskiej w Mielcu z dnia 27 września 2018 r.** w sprawie ustalenia zasad usytuowania na terenie Gminy Miejskiej Mielec miejsc sprzedaży napojów alkoholowych.

Poniża tabela zawiera informację o limitach i liczbie punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Gminy Miejskiej Mielec.

	2020 r.		2021 r. (stan na 05.11.2021 r.)	
Maksymalna liczba zezwoleń, uchwalona na terenie Gminy Miejskiej Mielec na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży:	Ustalony limit	Wykorzystany limit	Ustalony limit	Wykorzystany limit
do 4,5% zawartości alkoholu oraz na piwo	80	70	80	69
powyżej 4,5% do 18% zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa)	65	40	65	42
Powyżej 18 % zawartości alkoholu	65	39	65	41
Maksymalna liczba zezwoleń, uchwalona na terenie Gminy Miejskiej Mielec na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży:	Ustalony limit	Wykorzystany limit	Ustalony limit	Wykorzystany limit
do 4,5% zawartości alkoholu oraz na piwo	100	90	100	86
powyżej 4,5% do 18% zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa)	75	67	75	67
powyżej 18 % zawartości alkoholu	75	69	75	68

Tabela 2 Liczba udzielonych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w Mielcu.

Źródło: Wydział Dróg, Transportu, Energetyki i Działalności Gospodarczej Urzędu Miejskiego w Mielcu

Ważnym elementem długofalowej polityki Gminy Miejskiej Mielec jest wzmocnienie przestrzegania przepisów prawa przez podmioty gospodarcze zajmujące się sprzedażą detaliczną alkoholu. W 2020 roku przeprowadzono 81 kontroli w punktach sprzedaży i podawania napojów alkoholowych na terenie miasta Mielca. W trakcie przeprowadzonych kontroli stwierdzono pojedyncze przypadki m.in. brak wywieszek informujących o szkodliwości alkoholu dla zdrowia oraz nie posiadano w punkcie sprzedaży alkoholu oryginałów zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. W ramach procedury kontrolnej przeprowadzono obserwację lokali gastronomicznych w zakresie przestrzegania postanowień ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi ze szczególnym uwzględnieniem zakazu sprzedaży alkoholu osobom nieletnim. Uwag i nieprawidłowości w tym zakresie w czasie kontroli nie stwierdzono.

3) Działania podejmowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mielcu

Celem działalności Ośrodków Pomocy Społecznej jest wspieranie osób i rodzin w trudnych sytuacjach życiowych. W części rodzin korzystających z pomocy społecznej występuje problem uzależnienia od

alkoholu. Poniżej w tabeli zawarte zostały dane pozyskane z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mielcu.

Podejmowane działania	2019 r.	2020 r.
Liczba rodzin korzystających z pomocy pieniężnej, objętych tą pomocą z powodu uzależnienia lub nadużywania alkoholu przez co najmniej jednego członka rodziny	41	79
Liczba zawartych kontraktów socjalnych z osobami uzależnionymi od alkoholu	25	52

Tabela 3 Dane statystyczne z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mielcu.

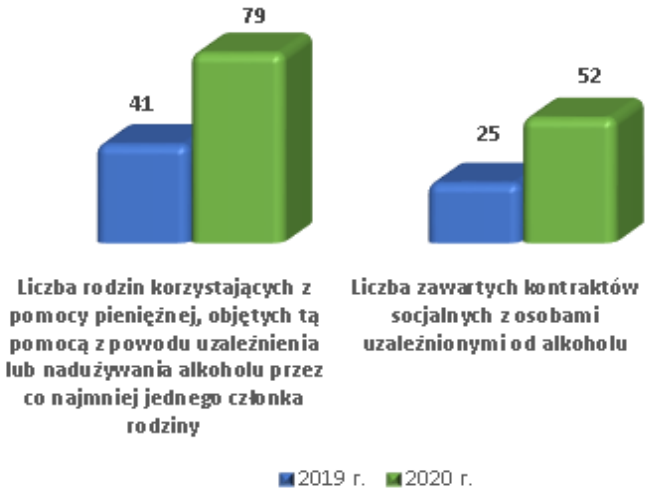

Wykres 4 Działania podejmowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mielcu.

Jak pokazują dane statystyczne z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mielcu w 2020 roku o 38 rodzin więcej niż w roku poprzednim skorzystało z pomocy pieniężnej. Są to rodziny objęte pomocą z powodu uzależnienia lub nadużywania alkoholu przez co najmniej jednego członka rodziny. O ponad połowę wzrosła również liczba kontraktów socjalnych zawartych z osobami uzależnionymi od alkoholu.

4) Działania podejmowane przez NZOZ Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Mielcu

Na terenie Gminy Miejskiej Mielec funkcjonuje NZOZ Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Mielcu. Poniżej w tabeli przedstawiono dane dotyczące liczby osób korzystających z oferty ww. Ośrodka.

Kategoria	2019 r.		2020 r.	
	Mężczyzn	Kobiet	Mężczyzn	Kobiet
Uzależnieni zarejestrowani ogółem	425	84	375	82
Współuzależnieni zarejestrowani ogółem	25	210	21	172
Dorosłe Dzieci Alkoholików (DDA)	1	59	4	29
Osoby doświadczające przemocy	0	12	0	10

Uzależnieni jednocześnie od alkoholu i innych środków psychoaktywnych	38	1	26	2
Osoby z rozpoznaniem patologicznego hazardu	12	0	15	0
Uzależnienie od Internetu	1	1	1	1

Tabela 4 Dane statystyczne z Ośrodka Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Mielcu.

Analizując dane uzyskane z Ośrodka Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Mielcu, dostrzec można zmniejszoną liczbę zarejestrowanych osób uzależnionych, współuzależnionych i Dorosłych Dzieci Alkoholików ogółem. Na zbliżonym poziomie w latach 2019 i 2020 pozostaje liczba osób doświadczających przemocy. Widoczny jest prawie 32 % spadek liczby osób uzależnionych jednocześnie od alkoholu i innych środków psychoaktywnych.

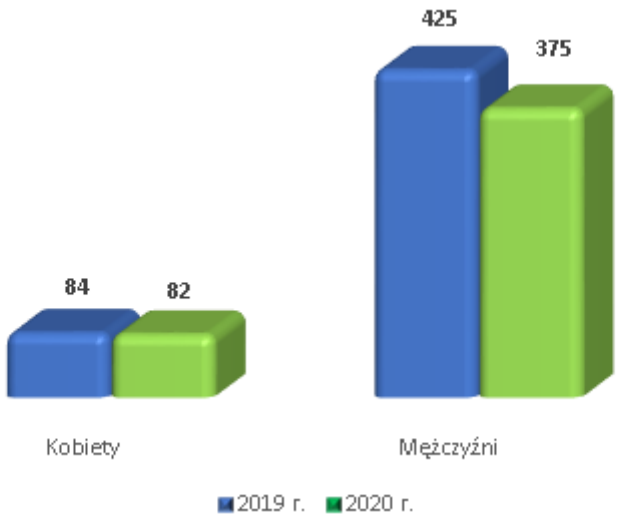

Wykres 5 Uzależnieni zarejestrowani ogółem.

5) Działania podejmowane przez Komendę Powiatową Policji w Mielcu

Dane statystyczne uzyskane z Komendy Powiatowej Policji w Mielcu z lat 2019 i 2020 zamieszczone zostały w tabeli poniżej.

Podejmowane działania	2019 r.	2020 r.
Liczba nietrzeźwych osób poniżej 18 roku życia zatrzymanych lub odwiezionych do domów rodzinnych	18	19
Liczba zatrzymanych osób nietrzeźwych w celu wytrzeźwienia	239	109
Liczba wypadków / kolizji drogowych, które miały związek z alkoholem	8/44	12/36
Liczba wniosków skierowanych do Sądu o ukaranie za prowadzenie pojazdów pod wpływem alkoholu lub w stanie nietrzeźwości	99	85
Liczba przeprowadzonych interwencji domowych, w tym sporządzonych formularzy „Niebieska Karta -A”	1719/146	733/208

Liczba wszczętych postępowań w związku z popełnieniem przestępstw przemocy w rodzinie, w tym zakończonych skierowaniem aktu oskarżenia	127/58	157/72
Liczba osób ukaranych za spożywanie alkoholu w miejscach zabronionych ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (mandat karny /wniosek do sądu)	76/49	89/36

Tabela 5 Dane statystyczne z Komendy Powiatowej Policji w Mielcu.

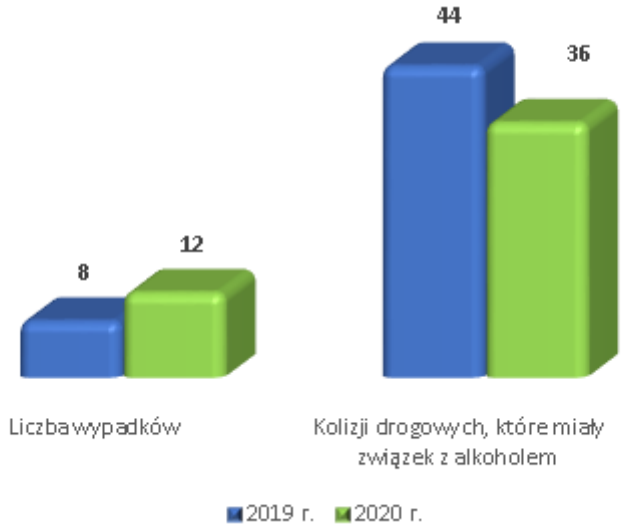

Wykres 6 Liczba wypadków / kolizji drogowych, które miały związek z alkoholem.

Dane pochodzące z Komendy Powiatowej Policji w Mielcu wskazują, że tylko jedna nietrzeźwa osoba poniżej 18 roku życia więcej niż w roku poprzednim została zatrzymana lub odwieziona do domu rodzinnego. Znacząco, bo o ponad połowę zmalała liczba osób umieszczonych w pomieszczeniach dla zatrzymanych w celu wytrzeźwienia. O ponad 18 % zmalała liczba kolizji związanych z używaniem alkoholu, przy 33 % wzroście liczby wypadków spowodowanych pod wpływem alkoholu. Złożono o 14 mniej niż w roku ubiegłym wniosków do Sądu o ukaranie za prowadzenie pojazdów pod wpływem alkoholu lub w stanie nietrzeźwości. Natomiast o ponad 14 % zwiększyła się liczba osób ukaranych mandatem za spożywanie alkoholu w miejscach zabronionych ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Rok 2020 przyniósł znaczny spadek interwencji domowych z jednoczesnym prawie 30 % zwiększeniem sporządzonych formularzy „Niebieska Karta -A".

6) Działania podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mielcu

Informacje o problemie alkoholowym w środowisku lokalnym można pozyskać również z danych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W wyniku uzależnienia od alkoholu dochodzi do zachowań ryzykownych, które mogą spowodować rozkład życia rodzinnego, demoralizację małoletnich, uchylanie się od obowiązku zaspakajania potrzeb rodziny czy systematyczne zakłócanie spokoju lub porządku publicznego. Poniżej tabela zawierająca dane pozyskane z Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mielcu.

Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mielcu	2019 r.	2020 r.
Liczba spraw dotyczących problematyki nadużywania alkoholu przez mieszkańców Gminy Miejskiej Mielec, którymi zajmowała się GKRPA w Mielcu	137	114
Liczba osób, z którymi zostały przeprowadzone rozmowy interwencyjno - motywujące w związku z nadużywaniem alkoholu	99	57
Liczba wniosków kierowanych do Sądu Rejonowego w Mielcu o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu w zakładzie lecznictwa odwykowego	9	4
Liczba grup roboczych utworzonych w celu udzielenia pomocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach, do których powołani zostali członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mielcu	129	112

Tabela 6 Dane statystyczne z Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

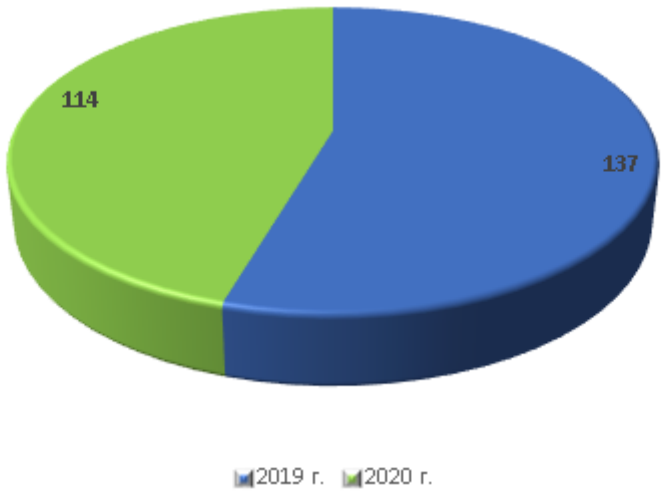

Wykres 7 Liczba spraw dotyczących problematyki nadużywania alkoholu przez mieszkańców Gminy Miejskiej Mielec, którymi zajmowała się GKRPA w Mielcu.

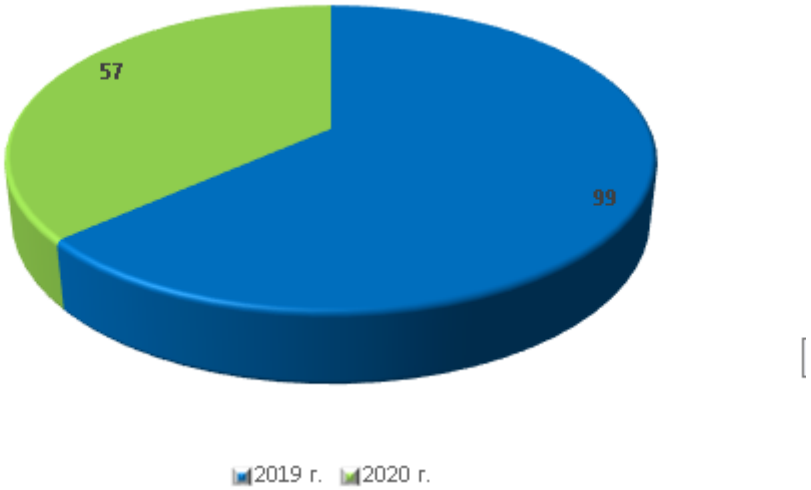

Wykres 8 Liczba osób, z którymi zostały przeprowadzone rozmowy interwencyjno – motywujące.

Dane z lat 2019-2020 pochodzące z Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mielcu pokazują ogólną tendencje zniżkową w sprawach związanych z nadużywaniem alkoholu. 23 sprawami mniej dotyczącymi problematyki nadużywania alkoholu niż w roku ubiegłym zajmowała się Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mielcu. O ponad 40 % zmniejszyła się liczba osób z którymi zostały przeprowadzone rozmowy interwencyjno - motywujące w związku z nadużywaniem alkoholu. Zmniejszyła się również liczba grup roboczych, utworzonych w celu udzielenia pomocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach, do których powołani zostali członkowie Komisji (około 13% mniej). Złożono 4 wnioski skierowane do Sądu Rejonowego w Mielcu o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu w zakładzie lecznictwa odwykowego. W 2019 roku złożonych wniosków było o 5 więcej.

7. Dane statystyczne ze Szpitala oraz Państwowego Powiatowego Inspektoratu Sanitarnego.

Z informacji pozyskanych ze Szpitala Specjalistycznego im. E. Biernackiego w Mielcu wynika, że udzielono pomocy 355 osobom z problemami zdrowotnymi związanymi z nadużywaniem alkoholu oraz 8 osobom z problemami nadużywania narkotyków i NSP. Widoczny jest wyraźny spadek w porównaniu do roku 2019, w którym takiej pomocy udzielono w przypadku nadużywania alkoholu 589 osobom oraz 36 osobom w związku z nadużywaniem narkotyków i NSP. Natomiast z danych uzyskanych z Państwowego Powiatowego Inspektoratu Sanitarnego w Mielcu wynika, że nie odnotowano żadnych zgłoszeń dotyczących osób używających nowych substancji psychoaktywnych (NSP)

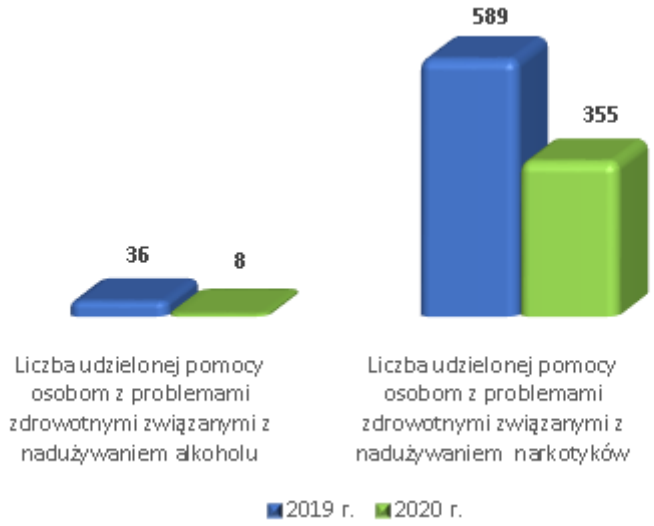

Wykres 9 Liczba udzielonej pomocy osobom z problemami zdrowotnymi związanymi z nadużywaniem alkoholu oraz narkotyków.

8. Działalność PWD

Celem działalności Placówki Wsparcia Dziennego jest wspieranie rodziny w opiece i wychowaniu dziecka, szczególnie takiej, w której występują problemy opiekuńczo-wychowawcze. Poprzez uczestnictwo dziecka w placówce otrzymuje ono wsparcie w prawidłowym rozwoju, nabywa umiejętności pokonywania codziennych trudności, niweluje deficyty w nauce a także uczy się poprzez zabawę. Dlatego też istotnym i ważnym działaniem podejmowanym od wielu lat w ramach realizacji Programu jest wspieranie działalności Placówek Wsparcia Dziennego prowadzonych przez lokalne organizacje pozarządowe i kościelne.

Na terenie Gminy Miejskiej Mielec w 2020 roku funkcjonowało 14 placówek wsparcia dziennego z wsparcia których skorzystało 308 dzieci.

Placówki prowadzone są w 3 formach:

1. Połączonej – opiekuńczo-specjalistycznej – 1
2. Opiekuńczej – 5
3. Pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę – 8

Forma placówek	Liczba placówek	Liczba miejsc	Zapisani uczestnicy	Przeciętne uczęszczanie
Specjalistyczno-opiekuńcza	1	45	33	25
Opiekuńcza	5	117	100	61
Pracy podwórkowej	8	120	100	72
Ogółem	**14**	**282**	**233**	**158**

Tabela 7 Placówki wsparcia dziennego na terenie Gminy Miejskiej Mielec.

9. Przemoc domowa w rodzinach i otoczeniu mieleckich uczniów.

Poniższe dane pochodzą z raportu przygotowanego po przeprowadzonej w listopadzie i grudniu 2020 roku diagnozie zjawiska przemocy w rodzinie na terenie miasta Mielca, której realizatorem była firma Centrum Edukacji MERITUS.

Badanie ankietowe zostało przeprowadzone w mieleckich szkołach podstawowych na próbie liczącej 304 uczniów, co stanowi 26,3 % populacji uczniów mieleckich publicznych szkół podstawowych. W badanej grupie znalazło się 170 kobiet i 130 mężczyzn (czworo ankietowanych nie odpowiedziało na pytania). W diagnozie wzięli udział uczniowie klas siódmych i ósmych, czyli dzieci w wieku 13 – 14 lat. Przed rozpoczęciem badania uzyskano zgodę na udział w badaniu rodziców/opiekunów prawnych.

Celem badania była analiza zjawiska przemocy domowej w rodzinach i otoczeniu mieleckich uczniów, a tym samym diagnoza stanu ich bezpieczeństwa oraz wiedzy na temat zachowania się w sytuacji zaobserwowania lub uczestniczenia w zdarzeniach związanych z przemocą domową, przejawiającą się w rozmaitych formach. Uwzględniono przy tym rozmaite zagadnienia, takie jak: sytuacja rodzinna ankietowanych, występowanie zjawiska przemocy domowej w domu i w otoczeniu, formy przemocy domowej, reakcje na przemoc, jej przyczyny, a także kwestie związane z szukaniem pomocy przez osobę doznającą przemocy w rodzinie – znajomość procedury Niebieskiej Karty oraz instytucji udzielających takiej pomocy, a także skuteczność działania tychże instytucji.

Odpowiedź na niektóre pytania polegała na zaznaczeniu jednej wybranej odpowiedzi. W pozostałych pytaniach istniała możliwość wielokrotnego wyboru odpowiedzi – w takich przypadkach dane wyrażone w procentach nie sumują się do 100%. Niektóre pytania dawały też możliwość samodzielnego udzielenia odpowiedzi innej niż zaproponowane.

Płeć	Odpowiedzi (liczba)	Odpowiedzi (%)
kobieta	170	55,9%
mężczyzna	130	42,8%
brak odpowiedzi	4	1,3%
Razem	**304**	**100,0%**

Tabela 8 Płeć.

Ankietowani w trakcie badania udzielili odpowiedzi na pytania: Czy spotykasz się w swoim otoczeniu ze zjawiskiem przemocy w rodzinie? oraz „Czy spotykasz się w swoim domu ze zjawiskiem przemocy w rodzinie?. Poniżej przedstawione zostały wykresy prezentujące odpowiedzi.

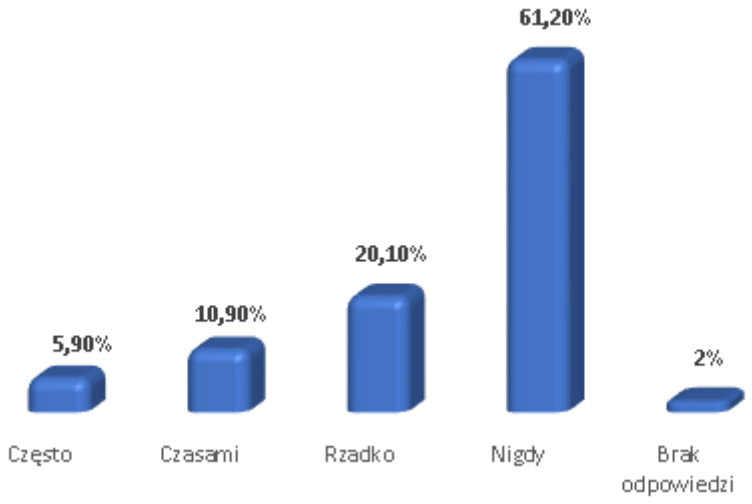

Wykres 10 Czy spotykasz się w swoim otoczeniu ze zjawiskiem przemocy w rodzinie?

Większość odpowiadających na to pytanie – nieco ponad 61% - stwierdziła, że nigdy się z takim zjawiskiem w swoim otoczeniu nie spotkała. 2% w ogóle nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie. N**atomiast w sumie blisko 37% ankietowanych spotkała się w swoim otoczeniu ze zjawiskiem przemocy domowej. Taka sytuacja dotyczy aż 112 osób, co jest liczbą dosyć wysoką.** Blisko 6% ankietowanych, co przekłada się na liczbę 18 osób, wskazuje, że spotyka się z takim zjawiskiem często, a 10,9%, czyli 33 osoby – czasami. Oznacza to, że zjawisko przemocy domowej w środowisku uczniów istnieje i jest zauważalne, skoro dostrzega je otoczenie.

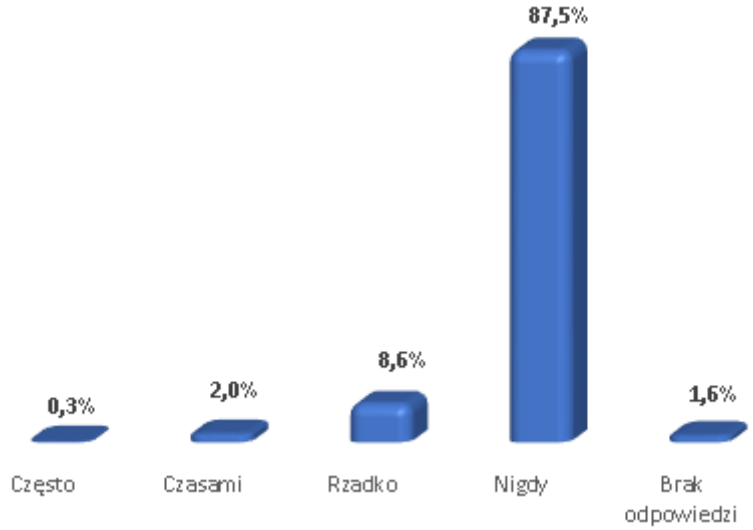

Wykres 11 Czy spotykasz się w swoim domu ze zjawiskiem przemocy w rodzinie?

Znaczna większość osób odpowiadających na to pytanie – ponad 87% - odpowiedziała, że nigdy nie spotkała się z przemocą we własnym domu. 1,6% ankietowanych nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

Niepokojące natomiast może być, że w sumie blisko 11% uczniów biorących udział w ankiecie miało do czynienia z przemocą we własnym domu. Taka sytuacja dotyczy 33 osób, przy czym jedna spośród ankietowanych osób wskazała, że spotyka się z przemocą często, a 6 – czasami. 8,6% ankietowanych, czyli 26 osób, rzadko spotyka się z takim zjawiskiem, ale przemoc w ich domach jednak się pojawia.

Przyznanie się do tego w ankiecie powinno być sygnałem, że należy podejmować w szkołach działania, których celem będzie szeroko pojęte wsparcie rodzin dotkniętych takim zjawiskiem.

Kolejne pytanie dotyczyło form przemocy, z jakimi ankietowani uczniowie spotkali się w swoich rodzinach. Pytanie to uwzględniało możliwość wielokrotnego wyboru, dlatego uzyskane odpowiedzi nie sumują się do 100%.

Na to pytanie padły następujące odpowiedzi:

Z jakimi formami przemocy wobec ciebie lub członków twojej rodziny spotkałeś się w domu? (Wielokrotny wybór)	Odpowiedzi (liczba)	Odpowiedzi (%)
obrażanie, przezwiska, przekleństwa, wyśmiewanie	54	17,8%
bicie, kopanie	17	5,6%
popychanie	10	3,3%
poniżanie	13	4,3%
niszczenie własności	5	1,6%
zabieranie pieniędzy	6	2,0%
obwinianie osoby doznającej przemocy za agresywne zachowanie osoby stosującej przemoc	2	0,7%
zakazywanie kontaktów z rodziną, znajomymi	16	5,3%
zmuszanie do kontaktów seksualnych	0	0,0%
z żadnymi	233	76,6%
brak odpowiedzi	8	2,6%

Tabela 9 Z jakimi formami przemocy wobec ciebie lub członków twojej rodziny spotkałeś się w domu?

Okazuje się, że wśród zachowań, z jakimi uczniowie doświadczający w domu przemocy mieli do czynienia, najczęściej wskazywane są obrażanie, przezwiska, przekleństwa i wyśmiewanie. Na takie zachowania wskazało blisko 18% ankietowanych, czyli 54 osoby. Do innych wskazywanych zachowań należą także bicie i kopanie (5,6%), zakazywanie kontaktu z rodziną i znajomymi (5,3%), poniżanie (4,3%), popychanie (3,3%), zabieranie pieniędzy (2%), niszczenie własności (1,6%). Nikt nie wskazał na zmuszanie do kontaktów seksualnych.

Następne pytanie dotyczyło przypadków, w których przemoc stosowana w domu dotyczyła bezpośrednio osoby ankietowanej. Pytanie to również uwzględniało możliwość wielokrotnego wyboru, dlatego uzyskane odpowiedzi nie sumują się do 100%.

Na to pytanie padły następujące odpowiedzi:

Czy doznawałeś przemocy w swoim domu?	Odpowiedzi (liczba)	Odpowiedzi (%)
często	4	1,3%
czasami	9	3,0%
rzadko	26	8,6%
nigdy	260	85,5%
brak odpowiedzi	5	1,6%
Razem	**304**	**100,0%**

Tabela 10 Czy doznawałeś przemocy w swoim domu?

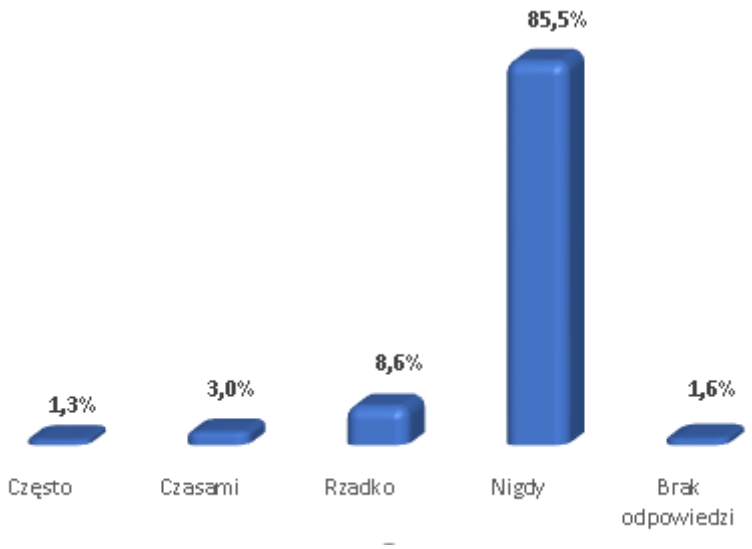

Wykres 12 Czy doznawałeś przemocy w swoim domu?

Znaczna większość ankietowanych (ponad 85%) stwierdziła, że nigdy nie doznała przemocy w swoim domu. **Natomiast blisko 13% uczniów przyznało się, że doznało przemocy. Dotyczy to w sumie 39 osób spośród ankietowanych,** przy czym 4 spośród tych osób przyznaje, ze doznawało przemocy często. Jest to kolejne potwierdzenie faktu, że przemoc domowa jest zjawiskiem obecnym w domach uczniów mieleckich szkół podstawowych, a dzieci nie są tylko biernymi obserwatorami, ale również same doznają przemocy. Zaobserwowanie takich sytuacji i ich eliminacja jest zadaniem dla szkół oraz instytucji pomocowych.

Ankietowani uczniowie zostali poproszeni również o wyrażenie własnego zdania na temat przyczyn przemocy domowej w ich rodzinach. Było to również pytanie wielokrotnego wyboru, dlatego uzyskane odpowiedzi również nie sumują się do 100%.

Na to pytanie padły następujące odpowiedzi:

Co jest według ciebie przyczyną przemocy w twojej rodzinie? (Wielokrotny wybór)	Odpowiedzi (liczba)	Odpowiedzi (%)
używki (alkohol, narkotyki)	12	3,9%
problemy finansowe	6	2,0%
stres	26	8,6%
twarda ręka stosowana w wychowaniu	23	7,6%
problemy małżeńskie	14	4,6%
nie wiem	29	9,5%
choroba	1	0,3%
nie dotyczy	235	77,3%
brak odpowiedzi	8	2,6%

Tabela 11 Co jest według ciebie przyczyną przemocy w twojej rodzinie?

Większość ankietowanych (nieco ponad 77%) stwierdziła, że nie dotyczy ich ten problem. Jednak 9,5% uczniów, czyli 29 osób odpowiedziało, że nie wie, jakie są przyczyny przemocy domowej w ich rodzinach. Nasuwa to wnioski, że przynajmniej w niektórych rodzinach mających ten problem nie ma wyraźnych powodów stosowania przemocy (takimi wyraźnymi powodami, które pozwalają zidentyfikować i powiązać przemoc z jakimś innym problemem, może być na przykład uzależnienie od alkoholu czy rożnego rodzaju problemy, z jakimi boryka się rodzina – brak pracy, problemy finansowe, zdrowotne czy inne). Tylko niecałe 4% wiąże zjawisko przemocy ze stosowaniem używek (alkoholu lub narkotyków). Więcej, bo 8,6% obarcza winą za przemoc sytuacje stresowe, a 7,6% ankietowanych ocenia, że powodem stosowania przemocy są metody wychowawcze, tak zwana „twarda ręka". W 4,6% przypadków ankietowani wskazują też na problemy małżeńskie, a 2% - problemy finansowe.

Warto w tym miejscu zwrócić uwagę, że – jak już to zostało zaznaczone – jest to pytanie wielokrotnego wyboru i wiele z tych przyczyn występuje łącznie – ankietowani wymieniali nieraz co najmniej dwie lub więcej odpowiedzi. Można z tego wysnuć wnioski, że w rodzinach, gdzie występuje zjawisko przemocy domowej, raczej nie da się precyzyjnie określić jednej konkretnej przyczyny takiego stanu rzeczy. Problem zwykle jest dość złożony i obejmuje wiele obszarów (poglądy na temat wychowania, kwestię występowania uzależnień i różnorodne problemy, z jakimi borykają się rodziny). Warto więc w pracy instytucji pomocowych oraz szkół zwrócić uwagę na rodziny z różnymi problemami, gdyż mogą one być potencjalnym środowiskiem występowania przemocy.

Ankietowanym zadano również pytanie dotyczące znajomości procedury „Niebieskie Karty", czyli formy pomocy rodzinom, w których mamy do czynienia z jakąś formą przemocy.

Na to pytanie padły następujące odpowiedzi:

Czy znasz procedurę „Niebieskie Karty”?	Odpowiedzi (liczba)	Odpowiedzi (%)
tak, znam	52	17,1%
tylko o niej słyszałem	121	39,8%
nie	124	40,8%
brak odpowiedzi	7	2,3%
Razem	**304**	**100,0%**

Tabela 12 Czy znasz procedurę „Niebieskie Karty”?

Tylko niewiele ponad 17% ankietowanych uczniów (czyli 52 osoby) stwierdza, że procedura „Niebieskie Karty” jest im znana. W blisko 40% ankietowani jedynie słyszeli o istnieniu Niebieskiej Karty, natomiast ponad 40% uczniów nie zna tej procedury.

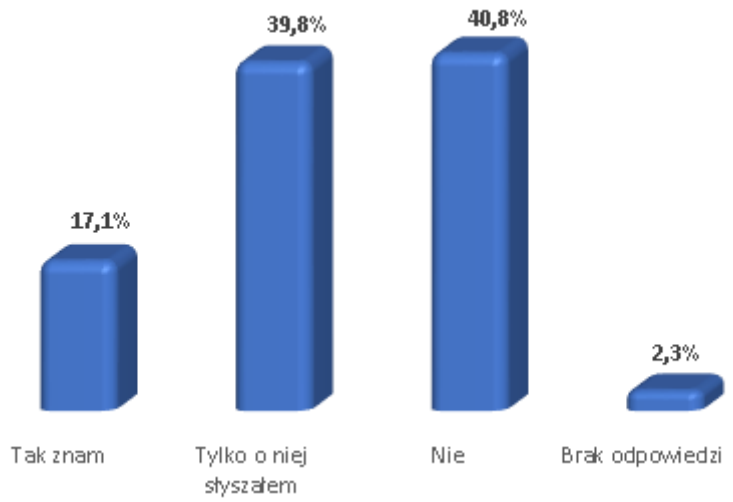

Wykres 13 Czy znasz procedurę "Niebieskie Karty"?

Jako, że Niebieska Karta jest jednym z podstawowych narzędzi pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie, nasuwa się wniosek, że przeprowadzane przez instytucje pomocowe i szkoły akcje informacyjne na temat tej procedury są niewystarczające i nie docierają do części uczniów.
Można więc z jednej strony wnioskować, że policja i szkoła cieszą się wśród uczniów największym zaufaniem. Z drugiej jednak strony niewielka ilość odpowiedzi wskazujących na inne instytucje może być spowodowana niedostateczną znajomością ich działalności oraz form udzielanej pomocy.

Sprawdzono również wiedzę ankietowanych na temat tego, jak powinna zachować się osoba doznająca przemocy w rodzinie. Było to pytanie wielokrotnego wyboru, dlatego odpowiedzi nie sumują się do 100%.

Na to pytanie padły następujące odpowiedzi:

Jak powinna zachować się osoba doznająca przemocy w rodzinie? (Wielokrotny wybór)	Odpowiedzi (liczba)	Odpowiedzi (%)
szukać pomocy u rodziny i znajomych	192	63,2%
szukać pomocy w odpowiednich instytucjach	209	68,8%
bronić się na własną rękę	35	11,5%
pogodzić się z sytuacją	16	5,3%
nie wiem	4	1,3%
podporządkować się, albo zadzwonić na policję	1	0,3%
brak odpowiedzi	14	4,6%

Tabela 13 Jak powinna zachować się osoba doznająca przemocy w rodzinie?

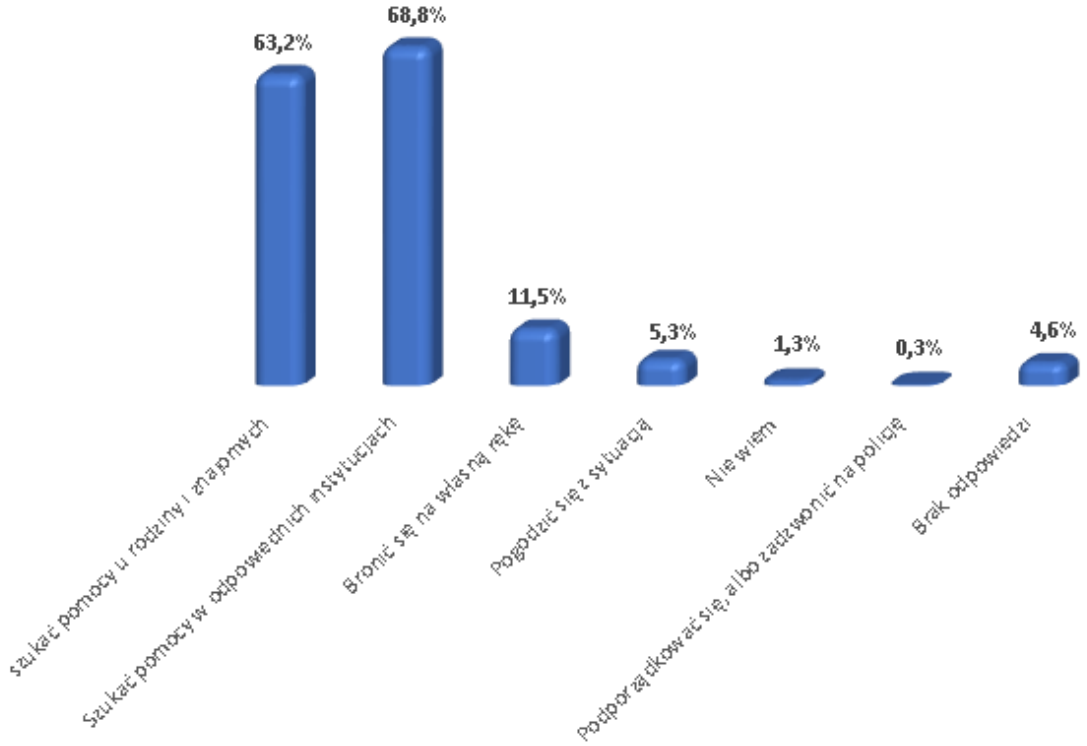

Wykres 14 Jak powinna zachować się osoba doznająca przemocy w rodzinie?

Zdecydowana większość ankietowanych (blisko 70%) stwierdziła, że osoba doznająca przemocy w rodzinie powinna zwrócić się do odpowiednich instytucji. Niemal tyle samo osób (ponad 63%) wskazało, że osoba taka powinna szukać pomocy wśród rodziny i znajomych. Jeszcze raz więc warto podkreślić bardzo znaczącą rolę otoczenia w walce ze zjawiskiem przemocy, i to zarówno instytucji formalnych, jak i środowiska oraz kręgu znajomych.

Jednak ponad 11% ankietowanych uznało, że osoba pokrzywdzona powinna bronić się na własną rękę, a ponad 5% - że powinna pogodzić się z sytuacją. Fakt pojawienia się takich odpowiedzi również powinien być wskazaniem do edukowania społeczeństwa w zakresie wiedzy na temat zjawiska przemocy domowej.

Z analizy odpowiedzi na pytania zawarte w ankiecie wynika, że większość uczniów z klas siódmych i ósmych mieleckich szkół podstawowych nie spotyka się z problemem przemocy w swoich domach. Nie oznacza to jednak wcale, że problem nie istnieje – owszem, dotyczy on pewnej grupy uczniów. Na podstawie odpowiedzi, które padały na poszczególne pytania, wyciągnąć można wiele wniosków i wskazań.

Część ankietowanych uczniów potwierdziła, że w ich domach dochodzi do sytuacji mających charakter przemocy domowej. Ten fakt ma kluczowe znaczenie i świadczy o tym, że w badanym środowisku problem istnieje i trzeba podjąć wszelkie możliwe działania w celu jego eliminacji. Podstawowym działaniem powinno być przede wszystkim **rozpoznanie osób, które doznają przemocy w swoich rodzinach**. Nie jest to zadanie łatwe, wymaga wiele delikatności i obserwacji środowiska ucznia. Jest to zadanie przede wszystkim dla tych instytucji, które są najbliżej dziecka i które dziecko obdarza zaufaniem. Takim bliskim środowiskiem jest szkoła, tak więc rozpoznanie osób doznających przemocy jest między innymi zadaniem dla nauczycieli i pedagogów szkolnych.

Badanie pokazuje, że osobami doznającymi przemocy w rodzinie są głównie dzieci, nieco rzadziej osoby dorosłe. Co więcej, nie zawsze rozpoznają one wszystkie zachowania noszące cechy przemocy. **Dlatego konieczna jest edukacja dzieci i rodziców/opiekunów w zakresie rozpoznawania rożnych form przemocy.** Powinni oni zdać sobie sprawę, że przemoc to nie tylko bicie czy inne czynności wymagające użycia siły fizycznej, ale także zachowania mające na celu poniżenie, obrażenie, zmniejszenie poczucia własnej wartości, wywołanie strachu itp. Taka edukacja może odbywać się poprzez wszystkie instytucje wychowawcze i opiekuńcze, najlepiej zaś byłoby, gdyby podejmowały one wspólne działania w celu dotarcia do jak największej liczby odbiorców.

Da się również zauważyć, że wśród przyczyn przemocy ankietowani wymieniali bardzo różne kwestie. Wielu ankietowanych skorzystało z możliwości wielokrotnego wyboru i wskazywało na więcej niż jedną. Świadczy to, że najczęściej problemy w rodzinie współistnieją ze sobą i nie da się dokładnie określić jednej przyczyny trudnej sytuacji. Dlatego **rodziny, w których występują jakieś dysfunkcje i problemy, powinny być otoczone szczególnym zainteresowaniem i opieką.**

Na uwagę zasługuje **nieznajomość instytucji, które mogłyby udzielić pomocy w razie trudnej sytuacji.** Ankietowani wskazują przede wszystkim na policję i szkołę, a 40% z nich nie zna w ogóle procedury Niebieskiej Karty. Dlatego ważnym wnioskiem i wskazaniem do realizacji jest **prowadzenie kampanii informacyjnych dotyczących instytucji niosących pomoc i ich działalności**. Jest dość prawdopodobne, że dobra znajomość tych instytucji i ich procedur pomogłaby osobom doznającym przemocy podjąć decyzję o ujawnieniu swojego problemu i zwróceniu się o pomoc.

Z analizy ankiet wynika, że niezmiernie ważnym czynnikiem wspierającym walkę z przemocą domową jest **edukacja społeczna.** Kampanie informacyjne na tematy związane z przemocą mogłyby pomóc zarówno osobom krzywdzonym, jak i otoczeniu zrozumieć istotę zjawiska. Mogłoby to pomóc w wyeliminowaniu jednego z najważniejszych czynników hamujących – wstydu przed otoczeniem i dostarczyć osobom doznającym przemocy niezbędnego wsparcia, zachęcającego do szukania pomocy i wyjścia z trudnej sytuacji.

10. Dane z ogólnopolskiej ekspertyzy „Profilaktyka na czas epidemii".

Na zlecenie Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w grudniu 2020 roku przeprowadzona została ekspertyza „Profilaktyka na czas epidemii. Potrzeby, priorytety i rekomendacje dotyczące działań w zakresie profilaktyki używania substancji psychoaktywnych oraz innych problemów dzieci i młodzieży w czasie epidemii COVID-19" opracowana pod kierunkiem dr Szymona Grzelaka we współpracy z ekspertami Instytutu Profilaktyki Zintegrowanej. Celem ekspertyzy było wsparcie decydentów w szybkim podejmowaniu właściwych decyzji w obszarze profilaktyki problemów dzieci

i młodzieży, w tym profilaktyki używania substancji psychoaktywnych. Badanie przeprowadzono wśród młodzieży w wieku 12- 19 lat, rodziców i nauczycieli. Poniżej kluczowe tezy ekspertyzy:

1) W okresie przedłużającego się kryzysu wywołanego przez epidemię COVID-19 występuje szczególnie duża potrzeba objęcia dzieci i młodzieży wsparciem wychowawczym, profilaktycznym i pomocowym. Potrzeba ta jest tym większa, że wymogi izolacji społecznej i reżimu sanitarnego znacznie ograniczyły skalę i dostępność działań w tym zakresie, a rodzice i wychowawcy sami znajdują się w sytuacji kryzysowej, co utrudnia im udzielanie wsparcia.
2) Brak działań profilaktycznych w okresie przedłużającego się stanu kryzysowego związanego z epidemią COVID-19 w krótkim okresie doprowadzi do znacznego pogorszenia się stanu zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, a w długim okresie spowoduje falę wzrostu zachowań ryzykownych i problemów (w tym nadużywania substancji psychoaktywnych, przemocy, uzależnień behawioralnych, itp.). Koszty społeczne i finansowe zaniechania działań profilaktycznych będą dla społeczności lokalnych wielokrotnie większe niż koszty przeprowadzenia tych działań.
3) Zainwestowanie przez samorząd w realizację zadań profilaktycznych dostosowanych do potrzeb obecnej sytuacji kryzysowej doprowadzi do trwałego wzrostu indywidualnego i społecznego potencjału w zakresie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych. Im wyższy potencjał umiejętności radzenia sobie w kryzysie u jednostek, rodzin i w całej społeczności lokalnej, tym mniejsza potrzeba zastępczego odreagowywania bezradności, frustracji i lęków poprzez korzystanie z alkoholu, narkotyków, pornografii, czy przez przemoc lub cyberprzemoc.
4) Doświadczenia praktyczne nagromadzone w okresie epidemii jednoznacznie pokazują, że osiągnięcie celów profilaktycznych poprzez działania w formie online jest możliwe. Już w okresie wiosennego lockdownu wypracowano i wypróbowano rozwiązania metodyczne, informatyczne i organizacyjne, które pozwalają na skuteczną współpracę realizatorów działań profilaktycznych ze szkołami, rodzicami, wychowawcami i młodzieżą.
5) Profesjonalne działania profilaktyczne prowadzone w warunkach trwającej sytuacji kryzysowej powinny:

a) Koncentrować się bardziej na wsparciu psychicznym i emocjonalnym dzieci i młodzieży, niż na podejmowaniu zagadnień szczegółowych związanych z konkretnymi zagrożeniami (takimi jak alkohol, narkotyki, dopalacze, przemoc, uzależnienia behawioralne, itp.). Sama możliwość kontaktu ze wspierającym dorosłym jest w sytuacji kryzysowej ważniejsza, niż profilaktyczna treść, którą porusza;
b) Koncentrować się na zwiększaniu odporności dzieci i młodzieży na negatywne skutki sytuacji kryzysowej poprzez ukazywanie dzieciom i młodzieży takich sposobów radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych, które bazują na naturalnych, dostępnych dla każdego indywidualnych zasobach wewnętrznych (np. marzenia i cele życiowe, podstawowe wartości ogólnoludzkie, ważne więzi z innymi, posiadane talenty i umiejętności). W sytuacji kryzysowej kluczowa jest szybka mobilizacja już posiadanych, a często nieuświadamianych zasobów. Dopiero, gdy one okażą się niewystarczające, potrzebna jest zewnętrzna pomoc;
c) Mieć na celu wzmacnianie naturalnych zasobów wsparcia dostępnych w najbliższym otoczeniu dzieci i młodzieży (rodzice i rodzina, wychowawcy, pedagog szkolny, itd.) W sytuacji kryzysowej potrzebne są działania uświadamiające dorosłym jak duży i ważny jest ich wpływ na dzieci i młodzież, a zarazem budujące jedność i solidarność dorosłych (np. rodziców i nauczycieli) we współpracy na rzecz dzieci i młodzieży;
d) Stanowić okazję do modelowania przez profilaktyków postaw i rozwiązań, które dorośli z najbliższego otoczenia dzieci i młodzieży uczestniczący w działaniach profilaktycznych będą mogli wykorzystać w swoich własnych działaniach wspierających. Profesjonalne działanie profilaktyczne

prowadzone przez trenera biegłego w pracy online może stać się nieocenionym wzorem dla codziennych działań wychowawczych nauczycieli, którzy nie wiedzą jak podejmować zadania wychowawcze w warunkach epidemii (np. w trakcie nauczania zdalnego).[11]

Podsumowując powyższe dane ustalono priorytetowe kierunki działań na 2022 rok.

Priorytetowe kierunki działań:

1) wzmocnienie działań mających na celu ograniczenie zjawiska nietrzeźwości na drogach m.in. poprzez:

a) uwrażliwienie mieszkańców gminy na problem prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu i jego społeczne i prawne konsekwencje – kampania edukacyjna;

b) cykliczne spotkania dla kandydatów na kierowców z osobami aktywnie działającymi w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz bezpieczeństwa ruchu drogowego.

2) finansowanie działalności placówek wsparcia dziennego a także prowadzenie działań dla dzieci i młodzieży z grup ryzyka i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym;

3) rozszerzenie oferty pomocowej dla mieszkańców oraz rozwijanie bazy lokalowej miejsc oferujących pomoc w zakresie profilaktyki i terapii uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie;

4) intensyfikacja działań zmierzających do zwiększenia wrażliwości społecznej na spożywanie alkoholu, palenie tytoniu oraz zażywania innych substancji psychoaktywnych przez dzieci i młodzież poprzez:

a) prowadzenie szkoleń dla sprzedawców napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych osobom nieletnim;

b) stymulowanie społecznej odpowiedzialności mieszkańców w kwestii reagowania w sytuacjach spożywania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych przez osoby nieletnie;

5) wzmocnienie mechanizmów kontroli przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu i wyrobów tytoniowych osobom nieletnim i nietrzeźwym;

6) wzmacniane pozytywnych oddziaływań wewnątrzrodzinnych oraz relacji wielopokoleniowych na płaszczyźnie życia rodzinnego poprzez podejmowanie działań edukacyjnych, integracyjnych i sprzyjających rozwojowi każdego członka rodziny.

Rozdział 4.
ORGANIZACJA PROGRAMU

1. Podmiot koordynujący oraz obsługa administracyjna i finansowa Programu

Podmiotem koordynującym Program jest Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mielcu, natomiast podmiotem odpowiedzialnym za realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2022 jest Urząd Miejski w Mielcu, poprzez pracowników zatrudnionych w Wydziale Spraw Społecznych i Zdrowia w zakresie:

[11] http://parpa.pl/images/Ekspertyza_IPZIN_pod_kierunkiem_dr_Sz._Grzelaka_.pdf

1) koordynacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii

2) realizacji zadań wynikających z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Przeciwdziałania Narkomanii w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinach, w których występują problemy alkoholowe,

3) realizacji zadań wynikających z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Przeciwdziałania Narkomanii w zakresie działań profilaktycznych, psychoedukacyjnych, wsparciowych i terapeutycznych oraz obsługi administracyjnej Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mielcu.

Zadania Programu realizowane będą również poprzez szkoły, przedszkola, Samorządowe Centrum Kultury w Mielcu, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mielcu, a także Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Mielcu.

Szkoły średnie i niepubliczne placówki oraz inne podmioty realizujące działania profilaktyczne ukierunkowane na przeciwdziałanie uzależnieniom i zjawisku przemocy zwracają się o dofinansowanie działań zgodnych z Programem do Wydziału Spraw Społecznych i Zdrowia Urzędu Miejskiego w Mielcu.

2. Partnerzy i Realizatorzy Programu

Ze względu na wielopłaszczyznowe oddziaływanie problemów uzależnień na społeczeństwo miasta Mielca, przyjęto szeroką listę partnerów i realizatorów Programu: szkoły, przedszkola i placówki oświatowe, placówki opieki zdrowotnej, służby mundurowe, podmioty i instytucje realizujące zadania z obszaru profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w ramach swoich zadań statutowych, organizacje pozarządowe, organizacje kościelne, placówki wsparcia dziennego, Sąd Rejonowy w Mielcu, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mielcu, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Mielcu, Samorządowe Centrum Kultury w Mielcu, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mielcu, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Gminy Miejskiej Mielec, NZOZ Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Mielcu i lokalne media.

Organizacje pozarządowe, stowarzyszenia, fundacje, podmioty gospodarcze ubiegają się o środki finansowe za pośrednictwem konkursów ofert organizowanych przez Prezydenta Miasta Mielca zgodnie z ustawą z dnia 11 września 2015 roku o zdrowiu publicznym.

3. Adresaci Programu

Adresatami programu są wszyscy mieszkańcy miasta Mielca, a w szczególności dzieci i młodzież, rodzice, opiekunowie i wychowawcy, seniorzy, konsumenci i sprzedawcy napojów alkoholowych, osoby pijące w sposób ryzykowny, szkodliwy oraz osoby uzależnione, rodziny osób z problemem alkoholowym, kobiety w ciąży, uczestnicy ruchu drogowego, pracownicy podmiotów zajmujący się zawodowo lub służbowo profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień.

4. Źródła finansowania Programu

Program realizowany będzie przez cały rok kalendarzowy w ramach środków finansowych planowanych w Budżecie Gminy Miejskiej Mielec stanowiących dochody z tytułu wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Planowane na rok 2022 nakłady finansowe wynoszą 1 500 000 zł, z tego: kwota przewidziana na przeciwdziałanie alkoholizmowi wynosi 1 239 000 zł, natomiast kwota przewidziana na przeciwdziałanie narkomanii wynosi 261 000 zł.

W związku z koniecznością budżetowej klasyfikacji kosztów (dział, rozdział) biorąc pod uwagę skalę zjawiska, koszty wspólnych działań na przeciwdziałanie alkoholizmowi i narkomanii zakwalifikowano jako przeciwdziałanie alkoholizmowi.

Szczegółowe określenie wysokości środków przeznaczonych na realizację Programu zawiera uchwała budżetowa Rady Miejskiej w Mielcu na rok 2022. Zmiany w zakresie wysokości środków dokonywane będą zgodnie z zasadami obowiązującymi przy zmianach w budżecie Gminy Miejskiej Mielec i nie będą wymagały zmiany Uchwały Rady Miejskiej w Mielcu przyjmującej niniejszy Program.

Rozdział 5.
GMINNA KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH W MIELCU

1. Funkcjonowanie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mielcu

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mielcu została powołana Zarządzeniem Nr 351/2019 Prezydenta Miasta Mielca z dnia 4 września 2019 r. w sprawie powołania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mielcu oraz przyjęcia regulaminu jej działania, zmienione Zarządzeniem 706/2020 Prezydenta Miasta Mielca z dnia 10 lipca 2020 r..

Podstawą działania Komisji jest ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 r. poz. 2277 z późn. zm).

Zgodnie z art. 4^1 ust. 4 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w skład Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mielcu wchodzą osoby przeszkolone w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mielcu w 2020 roku liczyła 11 członków.

2. Zadania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mielcu

Do zadań Komisji należy:

1) współpraca z Urzędem Miejskim w Mielcu w zakresie realizacji zadań własnych gminy, wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii;

2) opiniowanie wniosków o udzielenie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych zgodnie z podjętymi Uchwałami Rady Miejskiej w Mielcu;

3) prowadzenie kontroli przestrzegania warunków sprzedaży, podawania i spożywania napojów alkoholowych, zwanej dalej „kontrolą", obejmującej:

a) przestrzeganie zasad obrotu napojami alkoholowymi, zawartych w Ustawie, dotyczących w szczególności zakazu sprzedaży alkoholu osobom nieletnim i nietrzeźwym,

b) sprawdzenie usytuowania punktów sprzedaży alkoholu zgodnie z prawem miejscowym,

c) rozpatrywanie przypadków zakłócania porządku publicznego w miejscu sprzedaży lub najbliższej okolicy w związku ze sprzedażą napojów alkoholowych przez dany punkt,

d) weryfikację przestrzegania warunków sprzedaży napojów alkoholowych, określonych w zezwoleniu Prezydenta Miasta Mielca,

4) podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego;

5) współpraca z Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Gminy Miejskiej Mielec w zakresie przewidzianym ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w oparciu o porozumienie oraz współpraca z innymi podmiotami, realizującymi zadania w obszarze spraw społecznych, zgodnie z kompetencjami;

6) przedkładanie corocznie propozycji działań do projektu Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na dany rok kalendarzowy oraz opiniowanie projektu tego Programu.

3. Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mielcu

1) za udział w posiedzeniu Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mielcu przysługuje wynagrodzenie w wysokości 130 zł;

2) podstawą do wypłacenia wynagrodzenia, o którym mowa w punkcie 1 jest lista obecności z poszczególnych posiedzeń Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych potwierdzona przez jej Przewodniczącego;

3) członkowie zespołów Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mielcu upoważnieni przez Prezydenta Miasta Mielca do prowadzenia działań w terenie (kontrola, edukacja, pomiar), potwierdzonych każdorazowo złożeniem protokołu, otrzymują ryczałt w wysokości dwukrotnej diety ustalonej na podstawie rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej (aktualnie obowiązującego) w wysokości należności przysługujących pracownikom z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju.

Rozdział 6.
OBSZARY I CELE PROGRAMU

Prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu a także przeciwdziałanie narkomanii należy do zadań własnych gmin.

Połączenie tych zadań wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii i Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 w jeden dokument, pozwoli realnie rozdysponować budżet równomiernie według potrzeb w następujących obszarach:

1) zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem od alkoholu i narkotyków;
2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych;
4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii;
5) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13[1] i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
6) wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej oraz pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie się ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Założenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na 2022 rok są zgodne z zapisami Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Miejskiej Mielec na lata 2014 – 2021.

Celem głównym Programu jest rozwijanie i wzmacnianie gminnego systemu przeciwdziałania uzależnieniom od substancji psychoaktywnych oraz przemocy w rodzinie w szczególności poprzez ograniczanie społecznych skutków wynikających z nadużywania napojów alkoholowych i używania innych środków psychoaktywnych, podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców Mielca, wzmacnianie kompetencji kadr oraz prowadzenie skoordynowanych działań profilaktycznych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych.

Powyższy cel realizowany będzie poprzez efektywne wykorzystanie zasobów instytucjonalnych i wybranych inicjatyw lokalnych, w następujących obszarach:

Profilaktyki uniwersalnej – adresowanej do wszystkich mieszkańców Mielca (dzieci, młodzieży i dorosłych), bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów związanych z używaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych.

Profilaktyki selektywnej – adresowanej do grup o podwyższonym ryzyku wystąpienia problemów związanych z używaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych.

Profilaktyki wskazującej – adresowanej do grup lub osób, które demonstrują wczesne symptomy problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, ale nie spełniają kryteriów diagnostycznych picia szkodliwego lub uzależnienia; redukcja szkód.

Terapii i rehabilitacji – obejmującej osoby wymagające specjalistycznej pomocy w związku z uzależnieniem.

Rozdział 7.
ZADANIA PROGRAMU

Zadania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na 2022 rok

Zadanie 1. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków

Zadanie 1. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków

Zadanie nr 1 realizowane będzie poprzez poniższe działania:

1) Remont i poprawa warunków bazy lokalowej oraz wyposażenie pomieszczeń w budynku przy ul. Chopina 8, w którym realizowane będą działania wynikające z Programu;
2) Ponoszenie kosztów utrzymania pomieszczeń w budynku przy ul. Chopina 8;
3) Poszerzanie i udoskonalanie oferty leczenia uzależnienia poprzez realizowanie wybranych usług oraz programów terapeutycznych, rehabilitacyjnych i programów ograniczania picia dla osób uzależnionych od alkoholu i środków psychoaktywnych, zgodnych ze współczesnymi standardami terapii uzależnień;
4) Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mielcu:

a) podejmowanie czynności zmierzających do objęcia leczeniem osób uzależnionych,

b) przeprowadzanie rozmów w sprawach osób nadużywających alkoholu oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, dotyczących kierowania na obowiązkowe leczenie odwykowe,

c) kompleksowe opracowanie dokumentacji wymaganej przy kierowaniu wniosków do Sądu Rejonowego w Mielcu (zlecanie do wykonania opinii przez biegłych i wskazanie rodzaju zakładu leczniczego, opłata kosztów sądowych spraw dotyczących poddania się leczeniu odwykowemu);

5) Organizowanie wyjazdów integracyjno – rehabilitacyjnych dla osób uzależnionych od alkoholu i członków ich rodzin;

6) Wspieranie działalności środowisk wzajemnej pomocy dla osób uzależnionych i członków rodzin osób uzależnionych;

7) Dofinansowanie noclegowni w ramach redukcji szkód u osób z ciężkim przebiegiem uzależnienia w celu zmniejszenia szkód zdrowotnych w tym ryzyka zgonu, ograniczenia wykluczenia społecznego oraz poprawy poczucia bezpieczeństwa w środowisku lokalnym.

Zadanie 2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej, ochrona przed przemocą w rodzinie

Zadanie nr 2 realizowane będzie poprzez poniższe działania:

1) Tworzenie zintegrowanego systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na terenie Gminy Miejskiej Mielec;

a) upowszechnienie standardów interdyscyplinarnej pracy na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie,

b) opracowanie i publikacja informacji na temat zjawiska przemocy i instytucji udzielających pomocy i wsparcia osobom doświadczającym przemocy,

c) organizacja i udział w kampaniach i akcjach społecznych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie,

d) realizacja szkoleń podnoszących kwalifikacje i doskonalących umiejętności poszczególnych służb zajmujących się pomocą terapeutyczną i rehabilitacyjną dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków, a także działających w sferze walki z przemocą,

e) opracowanie i realizacja projektów informacyjno – edukacyjnych dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie adresowanych do różnych grup społecznych,

f) podejmowanie przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych interwencji wobec rodziny dotkniętej przemocą w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty";

2) Kontynuacja działalności Punktu Konsultacyjnego ds. Uzależnień i Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie wraz z obsługą Telefonu Zaufania;

3) Realizowanie wybranych usług i programów dla rodzin osób uzależnionych od alkoholu i innych środków psychoaktywnych w tym:

a) dofinansowanie programu terapeutycznego dla osób współuzależnionych,

b) dofinansowanie programu terapeutycznego dla DDA (Dorosłych Dzieci Alkoholików);

4) Finansowanie różnych form pomocy dla dzieci, młodzieży oraz rodzin, w których występują problemy w związku z używaniem substancji psychoaktywnych oraz przemocy w rodzinie m. in. poprzez:

a) prowadzenie psychoterapii indywidualnej i rodzinnej,

b) organizację wolnego czasu i wypoczynku w tym finansowanie obozów socjoterapeutycznych dla dzieci i młodzieży,

c) dofinansowanie programów terapeutycznych i socjoterapeutycznych dla dzieci i młodzieży.

Zadanie 3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo - wychowawczych i socjoterapeutycznych

Zadanie nr 3 realizowane będzie poprzez poniższe działania:

1) Realizacja programów i projektów profilaktycznych dla uczniów mających wpływ na obniżenie poziomu niepożądanych zachowań społecznych, oraz szkoleń dla rodziców, realizowanych w placówkach oświatowych w ramach szkolnych programów profilaktyki; uczenie umiejętności służących zdrowiu i trzeźwemu życiu:

a) organizowanie i finansowanie programów edukacyjno - profilaktycznych w przedszkolach, szkołach podstawowych oraz szkołach średnich mieszczących się na terenie gminy, w tym autorskich programów szkolnych i środowiskowych dla dzieci i młodzieży,

b) podejmowanie działań o charakterze edukacyjnym przeznaczonych dla rodziców, których celem jest wspieranie dziecka i przygotowanie go do podejmowania świadomych i odpowiedzialnych decyzji związanych z używaniem substancji psychoaktywnych;

2) Realizacja działań promujących trzeźwy i bezpieczny sposób spędzania wolnego czasu przez rodziny, dzieci i młodzież:

a) inicjowanie działań profilaktycznych w ramach Akcji „Zima w mieście" i „Lato w mieście",

b) organizacja imprez okolicznościowych, wielopokoleniowych wraz z radami osiedli, integrujących mieszkańców miasta Mielca,

c) organizacja oraz dofinansowywanie lokalnych imprez, akcji oraz działań profilaktycznych skierowanych do mieszkańców miasta Mielca sprzyjających kształtowaniu postaw i zachowań prozdrowotnych,

d) dofinansowanie działań profilaktycznych skierowanych do podopiecznych placówek wsparcia dziennego,

e) wspieranie programów i przedsięwzięć profilaktycznych opracowanych i realizowanych przez młodzież, skierowanych do grup rówieśniczych; wspieranie wolontariatu,

f) promocja i wspieranie przedsięwzięć profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży, polegających na organizowaniu imprez i zajęć o charakterze kulturalnym, turystyczno – krajoznawczym, rekreacyjnym i sportowym, realizowanych przez różne podmioty; uczniowskie kluby sportowe, organizacje sportowo – gimnastyczne, placówki oświatowe, parafie, organizacje harcerskie i inne,

g) zakup nagród dla uczestników imprez profilaktycznych, konkursów, zawodów sportowych promujących zdrowy styl życia oraz uwzględniających profilaktykę uzależnień,

h) podejmowanie działań ukierunkowanych na przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy wśród grup

defaworyzowanych,

i) systematyczne prowadzenie oddziaływań i/lub realizacja programów/projektów z zakresu promocji zdrowia i aktywności fizycznej z wykorzystaniem strategii profilaktycznych, skierowanych w szczególności do grup/osób prezentujących zachowania problemowe/ryzykowne,

j) współpraca z organizacjami pozarządowymi i innymi jednostkami pożytku publicznego w zakresie realizacji ww. zadań oraz promowanie ciekawych projektów i inicjatyw społecznych;

3) Edukacja i informacja publiczna:

a) udział w ogólnopolskich, regionalnych i lokalnych kampaniach edukacyjno – profilaktycznych,

b) dofinansowanie m. in. konferencji, szkoleń, kursów w zakresie profilaktyki i problematyki uzależnień dla osób zajmujących się zawodowo terapią i pomocą klientom oraz wybranych grup zawodowych (m. in. pedagogów, nauczycieli, członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, policjantów, pracowników socjalnych, pracowników punktu konsultacyjnego, radnych, wychowawców placówek wsparcia dziennego, przedstawicieli organizacji pozarządowych),

c) podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych,

d) prowadzenie działalności informacyjnej w zakresie wiedzy o szkodliwości alkoholu i innych substancji uzależniających oraz dostępnych formach pomocy,

e) zakup specjalistycznych opracowań, czasopism, publikacji,

f) działania na rzecz nietrzeźwych kierowców i bezpieczeństwa w miejscach publicznych,

g) przygotowanie, zakup i dystrybucja materiałów edukacyjnych dotyczących problematyki alkoholowej i narkomanii oraz przeciwdziałania przemocy domowej.

Zadanie 4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii

Zadanie nr 4 realizowane będzie poprzez poniższe działania:

1) współpraca z organizacjami pozarządowymi i innymi jednostkami pożytku publicznego w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień; promowanie ciekawych projektów i inicjatyw społecznych;

2) dofinansowanie prowadzenia placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży z rodzin wieloproblemowych, głównie z rodzin gdzie występuje problem alkoholowy, przemoc domowa czy niewydolność wychowawcza;

3) wspomaganie działalności instytucji funkcjonujących w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień;

4) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13^1 i art. 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego:

a) współpraca z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mielcu w ramach podejmowanych działań kontrolnych i interwencyjnych ograniczających dostępność napojów alkoholowych i przestrzeganie zasad ich sprzedaży,

b) podejmowanie interwencji oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego

w przypadku złamania zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim lub nietrzeźwym oraz w przypadku złamania zakazów promocji i reklamy napojów alkoholowych.

Zadanie 5. Wspieranie reintegracji społecznej i działań na rzecz powrotu osób uzależnionych, wykluczonych społecznie lub zagrożonych wykluczeniem, do społeczności.

Zadanie nr 5 realizowane będzie poprzez poniższe działania:

1. Współpraca z Klubem Integracji Społecznej działającym na terenie miasta Mielca a także wspieranie innych przedsięwzięć mających na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i marginalizacji oraz reintegracji społecznej i zawodowej osób uzależnionych i ich rodzin.

Zadanie 6. Koszty administracyjne

Zadanie nr 6 realizowane będzie poprzez poniższe działania:

1. Pokrycie kosztów administracyjnych stanowią wynagrodzenie osobowe wraz z wynagrodzeniem rocznym, pochodnymi od wynagrodzeń, delegacjami oraz szkoleniami pracowników realizujących zadania w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii.

Program jest otwarty i ma charakter ramowy. W trakcie realizacji może ulegać modyfikacji i być wzbogacany o nowe treści w zależności od zaistniałych potrzeb. Opisane w nim cele oraz sposoby ich realizacji mają charakter długofalowy.

Rozdział 8
OCENA REALIZACJI ZADAŃ

1. Ocena realizacji zadań badana będzie za pomocą następujących wskaźników:

1) liczba osób, które skorzystały z oferty leczenia uzależnienia,
2) liczba członków rodzin osób z uzależnieniami, które skorzystały z oferty pomocy,
3) liczba osób wezwanych przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mielcu na rozmowy interwencyjno-motywacyjne,
4) liczba interwencji podejmowanych przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wobec rodziny dotkniętej przemocą w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty",
5) liczba wniosków skierowanych do sądu w sprawie zastosowania obowiązku leczenia odwykowego,
6) liczba dzieci uczęszczających do placówek wsparcia dziennego działających na terenie Gminy Miejskiej Mielec,
7) liczba dzieci, młodzieży i dorosłych uczestniczących w programach edukacyjno – profilaktycznych,
8) liczba porad udzielonych w Punkcie Konsultacyjnym ds. Uzależnień i Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
9) liczba ogólnopolskich, regionalnych i lokalnych kampanii edukacyjno – profilaktycznych, których uczestnikiem jest Gmina Miejska Mielec,
10) liczba uczestników szkoleń, kursów i warsztatów podnoszących kwalifikacje zawodowe,
11) liczba podmiotów współpracujących w ramach realizacji Programu,
12) liczba organizacji pozarządowych i instytucji wspartych finansowo i rzeczowo przy realizacji zadań Programu,

ŚRODKI PRZEWIDZIANE NA REALIZACJĘ PROGRAMU – 1 500 000 zł

Całkowity koszt przeciwdziałania Alkoholizmowi – 1 239 000 zł

Całkowity koszt Przeciwdziałania Narkomanii – 261 000 zł

Spis wykresów

Wykres 1 Średnie roczne spożycie napojów alkoholowych na 1 mieszkańca w litrach. 8
Wykres 2 Wypadki drogowe z udziałem użytkowników dróg będących pod działaniem alkoholu w latach 2011 r. – 2020 r. 10
Wykres 3 Prawdopodobne interwencje medyczne z powodu zatrucia nowymi substancjami psychoaktywnymi w latach 2015-2020. 11
Wykres 5 Działania podejmowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mielcu. 13
Wykres 6 Uzależnieni zarejestrowani ogółem. 14
Wykres 7 Liczba wypadków / kolizji drogowych, które miały związek z alkoholem. 15
Wykres 8 Liczba spraw dotyczących problematyki nadużywania alkoholu przez mieszkańców Gminy Miejskiej Mielec, którymi zajmowała się GKRPA w Mielcu. 16
Wykres 9 Liczba osób, z którymi zostały przeprowadzone rozmowy interwencyjno – motywujące. 17
Wykres 10 Liczba udzielonej pomocy osobom z problemami zdrowotnymi związanymi z nadużywaniem alkoholu oraz narkotyków. 18
Wykres 11 Czy spotykasz się w swoim otoczeniu ze zjawiskiem przemocy w rodzinie? 20
Wykres 12 Czy spotykasz się w swoim domu ze zjawiskiem przemocy w rodzinie? 20
Wykres 13 Czy doznawałeś przemocy w swoim domu? 22
Wykres 14 Czy znasz procedurę "Niebieskie Karty"? 24
Wykres 15 Jak powinna zachować się osoba doznająca przemocy w rodzinie? 25

Spis tabel

Tabela 1 Średnie roczne spożycie napojów alkoholowych na 1 mieszkańca w litrach. 8
Tabela 2 Liczba udzielonych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w Mielcu. 12
Tabela 3 Dane statystyczne z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mielcu. 13
Tabela 4 Dane statystyczne z Ośrodka Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Mielcu. 14
Tabela 5 Dane statystyczne z Komendy Powiatowej Policji w Mielcu. 15
Tabela 6 Dane statystyczne z Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. 16
Tabela 7 Placówki wsparcia dziennego na terenie Gminy Miejskiej Mielec. 18
Tabela 8 Płeć. 19
Tabela 9 Z jakimi formami przemocy wobec ciebie lub członków twojej rodziny spotkałeś się w domu? 21
Tabela 10 Czy doznawałeś przemocy w swoim domu? 22
Tabela 11 Co jest według ciebie przyczyną przemocy w twojej rodzinie? 23
Tabela 12 Czy znasz procedurę „Niebieskie Karty”? 24
Tabela 13 Jak powinna zachować się osoba doznająca przemocy w rodzinie? 25